

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต : ศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน 2) ศึกษาความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต 3) เปรียบเทียบสภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนกับความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน จำนวน 378 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้ คือ

1. สภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีสภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตสูงสุด คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน รองลงมา คือ ด้านการศึกษา ด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคม

2. ความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตสูงสุด คือ ด้านสังคม รองลงมา คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และด้านโครงสร้างพื้นฐาน

3. สภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตกับความคาดหวังต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยความคาดหวังต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตสูงกว่าสภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิต

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถนำเสนอการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้
คือ

1. สภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนด้านต่าง ๆ ทั้ง 6 ด้าน

ในภาพรวมสภาพความเป็นจริงต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต พบว่า สภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีสภาพการส่งเสริมคุณภาพชีวิตสูงสุด คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน รองลงมา คือ ด้านการศึกษา ด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคม ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2546) ที่กล่าวว่า ประเภทอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล คือ หน้าที่บังคับหรือหน้าที่ต้องปฏิบัติและอำนาจหน้าที่ที่จะเลือกปฏิบัติ โดยกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลกล่าวถึงจัดให้มีการบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก มุ่งหวังที่จะแก้ปัญหาการเดินทางและมลภาวะต่าง ๆ ภายในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ก่อให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพในการรักษาความสะอาดถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล เสริมสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสริมสร้างจิตสำนึกให้แก่เด็ก เยาวชนและประชาชนให้รู้ถึงคุณค่าและร่วมมือกันรักษาสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการศึกษาที่ทั่วถึงและเหมาะสม ด้านเศรษฐกิจองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนได้ดำเนินการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีความอยู่ดีกินดี ส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชน โดยชุมชนเป็นแกนแหล่งอาชีพ เพื่อให้ประชาชนได้หารายได้ต่อไป และหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปองค์การบริหารส่วนตำบลหน้าที่หนึ่ง คือ บำรุงศิลปประจักษ์ ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ทั้งเป็นเพราะการจัดกิจกรรมรดน้ำคำหัวหน้าผู้สูงอายุในวันสงกรานต์เป็นกิจกรรมที่สำคัญของชุมชน เนื่องจากทุกคนรอบครัวส่วนใหญ่จะมีผู้สูงอายุในครอบครัว และในชุมชนก็มีผู้สูงอายุที่เคารพนับถือหลายคน ดังนั้นการจัดกิจกรรมจึงเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดสิ่งที่ดีงามในชุมชนและคงไว้ซึ่งประเพณีอันดีงามจึงสมควรที่องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนและชุมชนต้องช่วยกันร่วมสืบสานประเพณีอันดีงามไว้ ทั้งนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายที่จะต้องทำนุบำรุงดูแลและรักษาให้ประชาชนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนได้รับงบประมาณจากภาครัฐและรายได้ที่จัดเก็บเอง องค์การบริหารส่วนตำบลจึงนำงบประมาณเหล่านั้นมาใช้ในการดำเนินกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การพัฒนาในปัจจุบันยังอยู่ในระดับปานกลาง เกิดจากการจัดการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะขาดการศึกษาแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น งบประมาณในการพัฒนาที่มีจำนวนจำกัด และการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนตามความเหมาะสมของพื้นที่ และการมีส่วนร่วมทางการบริหารของชุมชนและภาคประชาสังคม เห็นได้จากความต้องการของประชาชนในการทำประชาคมประจำปี ในแต่ละหมู่บ้านได้เสนอโครงการด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโครงการด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น แต่ด้วยเป็นหน่วยงานขนาดเล็ก งบประมาณมีจำกัด ทำให้การตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้เท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของวีระชัย แสงทองอร่าม (2553 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า การให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเวียงใต้ คือ ปัญหาในเรื่องงบประมาณ การแก้ไขปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบลเวียงใต้ ที่ โทเกินระดับ จำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกฝ่ายจะต้องให้ความร่วมมือในการบริหารจัดการ รวมถึงการร่วมมือในการแก้ไขปัญหา ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน รวมถึงภาพประชาชน เนื่องจาก องค์การบริหารส่วนตำบลเวียงใต้ เป็นหน่วยงานขนาดเล็กไม่มีกำลังและความสามารถในการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ทั้งหมด หากไม่ได้รับความร่วมมือและความช่วยเหลือจากทุก ๆ ฝ่าย โดยเฉพาะความช่วยเหลือจากรัฐบาล ทั้งในเรื่องงบประมาณ และการบังคับสั่งการให้หน่วยงานภาครัฐร่วมกันแก้ไขปัญหาในลักษณะบูรณาการ

2. ความคาดหวังต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนในด้าน ๆ ทั้ง 6 ด้าน

ประชาชนคาดหวังว่าองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนควรพัฒนาคุณภาพชีวิต 6 ด้านในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่ประชาชนมีความคาดหวังต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตสูงสุด คือ ด้านสังคม รองลงมา คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น และด้านโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความคาดหวังของซูซุม เฉลยทรัพย์ (2552 : 10) ได้กล่าวว่า ความคาดหวังเป็นระดับพฤติกรรมของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่อาศัยประสบการณ์เดิมของตนในการตัดสินใจสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่จะไปให้ถึงเป้าหมายที่กำหนดหรือต้องการให้เป็น ไปตามความต้องการของตน ความคาดหวังของแต่ละบุคคลในเรื่องหรือสิ่งเดียวกันจึงอาจเหมือนหรือแตกต่างกันก็ได้ขึ้นอยู่กับภูมิหลัง ประสบการณ์ ความเข้าใจ แรงจูงใจ ความเชื่อความรู้สึก ทศนคติ ค่านิยมและการเห็นคุณค่าของความสำเร็จ ทั้งนี้เป็นเพราะประชาชนมีความคาดหวังต่อผลของการดำเนินการด้านสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุ คน

พิการ และผู้ด้อยโอกาส เนื่องจากการลดภาระให้แก่ประชาชนและทำให้เกิดความเสมอภาคในชุมชนและสังคม และสอดคล้องกับความคิดของชูศักดิ์ เสโลห์ (2550 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลวังเหนือมีความต้องการรับบริการสาธารณะจากเทศบาลตำบลวังเหนือทุกด้านอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย ด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการจัดการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว ด้านการจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น และด้านโครงสร้างพื้นฐาน พบว่า ความคาดหวังต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมากทุกข้อ สอดคล้องกับทฤษฎีความคิดของอับราฮัม มาสโลว์ (เน้นน้อย พงศ์สามารถ, 2519 : 115 - 118) ที่กล่าวว่า ความต้องการของมนุษย์ตั้งบนสมมติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ 3 ประการ คือ 1) มนุษย์มีความต้องการ ความต้องการนี้มีอยู่เสมอไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอื่นจะเข้ามาแทนที่ กระบวนการเช่นนี้มีที่สิ้นสุด ในความต้องการด้านสังคม เป็นความต้องการอยู่ร่วมกันและการได้รับการยอมรับ เช่น สวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ คนพิการ และการป้องกันปัญหาเสพติด เป็นต้น 2) ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรมอีกต่อไปความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนองเท่านั้นที่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรม ในความต้องการด้านสิ่งแวดล้อม เป็นความต้องการพื้นฐาน เช่น การจัดซื้อถังขยะ การคัดแยกขยะ เป็นต้น 3) ความต้องการของมนุษย์ มีเป็นลำดับขั้น เมื่อความต้องการขั้นต่ำได้รับการตอบสนองแล้วความต้องการขั้นสูง ก็จะเรียกร้องให้มีการตอบสนองทันที ในความต้องการด้านเศรษฐกิจ เป็นความต้องการความมั่นคงทางเศรษฐกิจ หน้าที่การงาน และการเงิน เช่น การส่งเสริมและจัดหางาน การฝึกอาชีพระยะสั้น เป็นต้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับเจษฎา บุญทา (2545 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ด้านสังคมและเศรษฐกิจเป็นการประเมินการประกอบอาชีพ การศึกษาและรายได้ ซึ่งถูกกำหนดเป็นมาตรฐานทางสังคม ทั้งนี้เป็นเพราะมนุษย์มีความต้องการ มีความหวังที่สูงขึ้น ดังนั้นจึงต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในด้านต่าง ๆ สูงขึ้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ความคาดหวังของประชาชนมีความต้องการมาก แต่ด้วยการจำกัดของงบประมาณและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทำให้ไม่สามารถสนองปัญหาและความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง และอีกอย่างการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไม่ได้เกิดมาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งหมดในตำบลในการร่วมแก้ปัญหา ความต้องการ การตัดสินใจและร่วมเสนอโครงการ/กิจกรรม เพื่อการพัฒนาในรูปแบบกระบวนการอย่างแท้จริง แต่เป็นการร่วม

เสนอและตัดสินใจเฉพาะประชาชนบางกลุ่มเท่านั้น นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน ยังไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการบริหารงาน อย่างจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของวิไลวรรณ บุตรเวง (2554 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ปัญหา ในด้านงบประมาณในการดำเนินงานเนื่องจากเทศบาลมีงบประมาณที่จำกัดและรัฐบาลจัดสรร งบประมาณมาให้ซ้ำทำให้การทำงานไม่คล่องตัว ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการ ปฏิบัติงานที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจ ปัญหาการกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบไม่ ชัดเจนทำให้การทำงานซ้ำซ้อนกับหน่วยงานราชการอื่น และแนวทางระเบียบการปฏิบัติงานไม่ สัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นทำให้เกิดปัญหาในการประสานงาน

3. สภาพการพัฒนาคูณภาพชีวิตกับความคาดหวังต่อการพัฒนาคูณภาพชีวิตในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สภาพการพัฒนาคูณภาพชีวิตกับความคาดหวังต่อการพัฒนาคูณภาพชีวิตมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งค่าเฉลี่ยความคาดหวังต่อการพัฒนาคูณภาพชีวิตสูงกว่า สภาพการพัฒนาคูณภาพชีวิต จึงเป็นไปตามสมมติฐานและสอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลียว เกษจันทร์ทิวา (2553 : บทคัดย่อ) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคาดหวังในระดับสูงต่อการ ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเทศบาล เมื่อพิจารณาระดับความคาดหวังใน 6 ด้าน พบว่า ด้านสังคม มีความคาดหวังสูงสุด รองลงมา คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม ด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และด้านโครงสร้างพื้นฐาน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การพัฒนาคูณภาพชีวิตขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนในด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้าน เศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น และด้านโครงสร้าง พื้นฐาน มีความแตกต่างกัน เนื่องจากสภาพการพัฒนาคูณภาพชีวิตกับความคาดหวังการพัฒนา คูณภาพชีวิตของประชาชนมีผลทำให้ประชาชนมีการเปรียบเทียบกับความคาดหวังกับสิ่งที่ตนจะ ได้รับสูงขึ้นจากสภาพความเป็นอยู่จริงในปัจจุบัน ดังนั้นจึงส่งผลต่อความคาดหวังในด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของตนในทิศทางที่สูงขึ้น ซึ่งทำให้เกิดการพัฒนาให้เป็นไปตามความ คาดหวังนั้น ๆ นอกจากนี้จากการเปรียบเทียบการพัฒนาที่ได้รับในปัจจุบันกับการพัฒนาที่ คาดหวังในอนาคต ทั้ง 6 ด้าน และในภาพรวม พบว่ามีความแตกต่างกัน เนื่องมาจากการกำหนด กลยุทธ์ศาสตร์การพัฒนาที่ได้รับในปัจจุบันยังไม่สอดคล้องกับปัญหาหรือความต้องการของ ประชาชน และเมื่อเปรียบเทียบกับการพัฒนาที่ได้รับในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าการพัฒนาด้านสังคมมี ความคาดหวังในการพัฒนาเพิ่มขึ้นมากกว่าทุกด้าน ส่วนการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานมีความ

คาดหวังในการพัฒนาเพิ่มขึ้นน้อยกว่าทุกด้านเช่นกัน ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็นด้านต่าง ๆ ได้ ดังนี้

3.1 การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน พบว่ามีค่าเฉลี่ยของการพัฒนาในปัจจุบันในระดับปานกลางและความคาดหวังในอนาคตในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานในปัจจุบันจะเน้นในเรื่องการบริหารจัดการระบบประปาในเขตตำบลสามเรือนมากกว่า การก่อสร้าง ปรับปรุง และบำรุงรักษาถนนและทางเท้า และการติดกล้องวงจรปิด เพื่อดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

3.2 การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม พบว่ามีค่าเฉลี่ยของการพัฒนาในปัจจุบันในระดับน้อยและความคาดหวังในอนาคตในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันจะเน้นการดูแลปรับปรุงภูมิทัศน์และการจัดซื้อถังขยะมูลฝอยมากกว่า การส่งเสริมและปลูกจิตสำนึกให้กับประชาชนในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

3.3 การพัฒนาด้านสังคม พบว่ามีค่าเฉลี่ยของการพัฒนาในปัจจุบันในระดับน้อยและความคาดหวังในอนาคตในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากการพัฒนาด้านสังคมในปัจจุบันจะเน้นการจัดสวัสดิการสังคมให้ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาสมากกว่า การณรงค์และการป้องกันปัญหาเสพติดในชุมชน

3.4 การพัฒนาการศึกษา พบว่ามีค่าเฉลี่ยของการพัฒนาในปัจจุบันในระดับปานกลางและความคาดหวังในอนาคตในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากการพัฒนาด้านการศึกษาในปัจจุบันจะเน้นการสนับสนุนโครงการอาหารกลางวันและนมโรงเรียนแก่เด็กมากกว่า การดำเนินงานศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแก่เด็ก

3.5 การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ พบว่ามีค่าเฉลี่ยของการพัฒนาในปัจจุบันในระดับน้อยและความคาดหวังในอนาคตในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจในปัจจุบันจะเน้นการส่งเสริมอาชีพการเพาะเห็ดตับเต่าและอาชีพเกษตรกรรมมากกว่า การส่งเสริมและจัดหางานให้กับประชาชน และการดำเนินการส่งเสริมกองทุนเพื่อสนับสนุนการประกอบอาชีพ

3.6 การพัฒนาด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่ามีค่าเฉลี่ยของการพัฒนาในปัจจุบันในระดับปานกลางและความคาดหวังในอนาคตในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากการพัฒนาด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ในปัจจุบันจะเน้นการส่งเสริมจัดกิจกรรมอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมประจำปีมากกว่า การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของคนในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการประยุกต์ใช้ผลการวิจัย

1.1 องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนควรนำผลต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยสภาพการพัฒนาคูณภาพชีวิตและความคาดหวังต่อการพัฒนาคูณภาพชีวิตไปใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและการวางแผนการพัฒนางค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนในปีต่อไป

1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคูณภาพชีวิตด้านโครงสร้างพื้นฐานให้มากขึ้น เช่น การดำเนินการขุดลอกลำคลองและแหล่งน้ำสาธารณะ การติดก๊อวเจอร์ปิด เพื่อดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน เป็นต้น

1.3 องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคูณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น เช่น การส่งเสริมและปลูกฝังจิตสำนึกให้ประชาชนทำการคัดแยกขยะมูลฝอย การมีส่วนร่วมในการดูแลสภาพแวดล้อมของชุมชน และการฝึกอบรมอาสาสมัครอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

1.4 องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคูณภาพชีวิตด้านสังคมให้มากขึ้น เช่น การส่งเสริมการออกกำลังกาย การส่งเสริมสุขภาพของประชาชน และการรณรงค์และป้องกันปัญหาเสพติดในชุมชน เป็นต้น

1.5 องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคูณภาพชีวิตด้านการศึกษาให้มากขึ้น เช่น การดำเนินงานศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ และการส่งเสริมกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ เป็นต้น

1.6 องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคูณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจให้มากขึ้น เช่น การฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น การสนับสนุนการสร้างเครือข่ายการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชน การดำเนินการด้านเงินกองทุนเพื่อสนับสนุนอาชีพ และการส่งเสริมและจัดหางานให้ประชาชน เป็นต้น

1.7 องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคูณภาพชีวิตด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มากขึ้น เช่น การส่งเสริมสนับสนุนด้านศาสนา การส่งเสริมให้ประชาชนร่วมอนุรักษ์สวมใส่ผ้าไทยในวันสำคัญต่าง ๆ และการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของคนในชุมชน เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความพึงพอใจของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน

2.2 ควรศึกษาความต้องการของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน

2.3 ควรศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน